

דברי תורה וחינוך

א סולת פלפול

וארא | הרב יגאל אריאל יו"ר עמותת רוח הגול

בס"ד

נגף ורפוא

השורש 'נגף' הופיע שש פעמים ביציאת מצרים: כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך, ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין פלני בכל הארץ (שמות ט' יד). במתכונת זו חזה ישעיהו גם עונש מצרים בעתיד אלא שכאן הוא הוסיף גם את רפואתם: ונגף ה' את מצרים נגף ורפוא ושב ו עד ה' ונעתר להם ורפאם (י"ט כב). דרכם אל האמת תבוא מתוך זיכור וייסורים, נגף, אך כאשר יצעקו בצערם ויתפללו, כפי שעשו ישראל במצרים, אז גם הם יזכו להיוושע. ומיד יבוא גם רפוא, כי הוא יכאיב ויחבש ומחץ וידיו תרפינה (איוב ה' יח). כי: "יהיה זה דרך רפואה ולא נקמה, שאם יסטו מדרך הישר יגוף ה' אותם, כדי שעי המגפה יתנו אל לבם, ושב אל ה' בתשובה, ונעתר להם וירפא אותם" (מלבי"ם). כלומר, 'מטרת המכות' במצרים לא הייתה נקמה, הקדוש ברוך הוא 'נוגף ומרפא', סמוך לנגף באה גם הרפואה ממנו, ובתום כל מכה היא נסתלקה.

יציאת מצרים היא אירוע מכונן, וממכותיהם נלמד לדורות עולם שלצרות יש תפקיד חיובי: "הצרות שהם מצרים בהם, לטובתם הם, או למוסר שיוכיח האלהים את האדם, ובסוף יצילנו, כי הוא יכאיב ויחבש" (תורת האדם להרמב"ן קי"ט שער הגמול).

אולם יש הבדל בין המצרים וישראל, לישראל מדרגה גבוהה יותר, הקדימו להם את הרפואה למכה. כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך (שמות ט"ו כו). כי אצל ישראל המטרה היא הרפואה, וקיומה מאפשר לתת להם את המכה הדרושה. "ומפני כי הדבר שהיא סיבה לדבר היא קודם לדבר שהוא סיבה לו, ולכך הרפואה קודמת. אבל אצל האומות אין הרפואה סיבה למכה, ואדרבה המכה סיבה לרפואה ונמשך הרפואה אל המכה ולכך המכה קודמת" (מהר"ל אור חדש קכז).

הצמד "נגוף ורפוא" הוא מהלך אחד, ושני האחים, משה ואהרן, התחברו לפעולה אחת משותפת. "נגוף ע"י אהרן ורפוא ע"י משה" (שיר השירים רבה ד' י"ג). אהרן מביא את המכות, משום שביד משה להתפלל עליהן שיסתלקו.

הזוהר הפריד בין הנגף לרפוא. את הנגוף הוא נתן למצרים, ואת הרפואה לישראל:

"נגוף למצרים ורפוא לישראל וכו'. ותנא: באותה שעה שנגפו מצראי באותו שעה נתרפאו ישראל וכו'" (בא ל"ו א). אור לאלו וחושך לאלו, מים לישראל ודם למצרים (האר"י ספר הליקוטים בשלח טז).

הכתוב כרך יחד 'נגף ורפוא', כי נגיפת המצרים עצמה היא שתביא לרפואת ישראל. כיצד?

אולי גם בהם יש מומים, אבל הם לומדים מגמול הרשעים ומתקנים את עצמם. כעין שאמר הנביא: כי הנה היום בא בער פתגור וקיו כל זדים וכל עשה רשעה קש ולהט אתם היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא יעזב להם שרש וענף. וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק (מלאכי ג' יט-כ).

ופירש רבי שמעון בן לקיש: "אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה. צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה" (נדרים ח' ב).

הוצאת חמה מנרתיקה משליטה צדק בעולם ומתקנת אותו, שורפת את הרשעים ומומיהם. במקביל נחשפים לה הצדיקים. הם מזדהים עם השמש העולה, משתלבים במהלך, מתעלים על ידו ונהנים ממנו.

המלחמה הזאת באה עלינו בחטאנו, חשנו היטב כיצד ההתפוררות הלאומית והרוחנית כורתת את הענף עליו אנו יושבים. אנחנו משלמים על כך ומתייסרים קשות, אבל בכאב הזה מתקיים 'נגף ורפוא'. את אש הצדק על הרשעים אנו מביאים בעצמנו. מתפתח תיקון, אנו חווים היטב את גדולת הצדיקים וגודל נפשם, רואים בהשתאות כיצד הם מזדככים ומתעלים במהלך הזה. נתפלל שנשוב להיות 'עם אחד בארץ', נזכה לניצחון גדול שיביא שלום לארץ ושמחת עולם ליושביה.